

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-8>

**METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF FORMING
STRATEGIES FOR INNOVATIVE SUPPORT OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF ENTERPRISES**

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ**

Сталий розвиток підприємств у сучасному економічному середовищі нерозривно пов'язаний з інноваційною діяльністю. Формування ефективних стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку вимагає комплексного методологічного підходу, який враховує багатогранність та динамічність бізнес-середовища. Як показало проведене дослідження, на теперішній час майже відсутні наукові праці, що присвячені формуванню стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств, науковці в першу чергу звертають увагу на досягнення цілей сталого розвитку на макро рівні. Зокрема, у [1] автор досліджує проблеми використання інноваційних можливостей для забезпечення сталого розвитку держави за рахунок формування та проведення ефективної інноваційної політики.

Основою методології формування стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку є системний підхід. Він передбачає розгляд підприємства як складної системи, що взаємодіє з зовнішнім середовищем та складається з взаємопов'язаних підсистем. При формуванні стратегії необхідно враховувати всі елементи системи та їх взаємозв'язки, включаючи економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства, тобто концепцію потрійного критерію [2].

Методологія формування стратегій повинна базуватися на інтеграції принципів сталого розвитку в усі аспекти діяльності підприємства. Це означає, що при розробці стратегії необхідно враховувати не лише економічні показники, але й соціальні та екологічні наслідки інноваційної діяльності. Стратегія повинна бути спрямована на досягнення балансу між економічним зростанням, соціальною відповідальністю та екологічною стійкістю.

Інноваційний підхід є важливим елементом методології формування стратегій. Він передбачає постійний пошук нових ідей, технологій та бізнес-моделей, які можуть забезпечити конкурентні переваги та

сприяти сталому розвитку. При цьому важливо розглядати інновації не лише в контексті продуктів чи послуг, але й в аспекті організаційних та управлінських процесів.

Методологія формування стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку має ґрунтуватися на принципах стратегічного планування, зокрема, аналізі зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, визначення довгострокових цілей, розробку альтернативних стратегій та вибір оптимальної стратегії. Ефективне управління знаннями та інтелектуальним капіталом також є важливою складовою методології формування інноваційних стратегій. Це включає систематичний збір, аналіз та використання інформації, розвиток компетенцій персоналу, створення культури обміну знаннями та співпраці. Методологія має враховувати комплексну оцінку ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю та сталим розвитком. Формування стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку має враховувати інтереси всіх стейкхолдерів підприємства. Це включає не лише акціонерів та співробітників, але й клієнтів, постачальників, місцеві громади та інші зацікавлені сторони. Важливо забезпечити баланс інтересів різних груп стейкхолдерів при розробці та реалізації стратегії.

Методологія формування стратегій має містити систему моніторингу та оцінки ефективності їх реалізації. Це передбачає розробку ключових показників ефективності (KPI), які охоплюють економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства. Важливо забезпечити регулярний аналіз досягнутих результатів та корегування стратегії в разі необхідності.

Формування стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку важливо розглядати як циклічний процес, що вимагає постійного перегляду та оновлення стратегій з урахуванням змін у зовнішньому середовищі, нових технологічних можливостей та викликів сталого розвитку. Цей процес має враховувати необхідність інтеграції інноваційного мислення та принципів сталого розвитку в корпоративну культуру підприємства. Це передбачає розвиток відповідних цінностей, норм поведінки та практик на всіх рівнях організації. Формування ефективних стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств вимагає комплексного методологічного підходу, що враховуватиме системну природу підприємства, інтегрувати принципи сталого розвитку, фокусуватися на інноваціях, базуватися на стратегічному плануванні, управлінні знаннями та ризиками, враховувати інтереси стейкхолдерів та забезпечувати постійний моніторинг і оцінку ефективності. Важливо, щоб ця методологія була гнучкою та адаптивною, здатною реагувати на швидкі зміни в бізнес-середовищі та нові виклики сталого розвитку.

Для вибору стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств пропонуємо використовувати матрицю стратегій, що ґрунтується на врахуванні двох основних параметрів: рівень інноваційного потенціалу підприємства та рівень зрілості підходу до сталого розвитку. На основі цих параметрів можна

створити матрицю, що дозволить визначити найбільш доцільні стратегії для різних ситуацій.

Вихідними параметрами матриці пропонується вважати:

- інноваційний потенціал, що демонструє здатність підприємства генерувати та впроваджувати інновації та може бути оцінений за такими критеріями як R&D витрати, кількість патентів, інноваційна культура тощо;
- підхід до сталого розвитку, що характеризує рівень інтеграції принципів сталості в бізнес-модель підприємства. Даний параметр може бути оцінений за такими критеріями як наявність стратегії сталого розвитку, КСВ-ініціативи, екологічна ефективність і т. п.

Ця матриця може бути використана підприємствами для діагностики поточного стану інноваційного забезпечення сталого розвитку, визначення стратегічних альтернатив, розробки дорожньої карти переходу до більш високих рівнів інноваційності та сталості.

Ця матриця є результатом синтезу кількох методологічних підходів:

- системний підхід: розгляд інновацій та сталого розвитку як взаємопов'язаних елементів;
- контингентний підхід: визнання залежності оптимальної стратегії від конкретних умов;
- інтеграційний підхід: поєднання концепцій з різних сфер (інновацій, сталого розвитку, стратегічного управління).

Підхід до сталого розвитку	Початковий	Стратегія інноваційного прориву	Стратегія поступового нарощування інновацій	Стратегія інноваційного наслідування
	Інтегрований	Стратегія сталих інновацій	Стратегія балансування інновацій та сталості	Стратегія сталості оптимізації
	Трансформаційний	Стратегія інноваційного лідерства в сталому розвитку	Стратегія інноваційної трансформації	Стратегія партнерства для сталих інновацій
	Початковий	Стратегія інноваційного прориву	Стратегія поступового нарощування інновацій	Стратегія інноваційного наслідування
	Високий	Середній	Низький	Високий

Інноваційний потенціал

Рис. 1. Пропонована матриця вибору стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств

Джерело: розроблено автором

Матриця вибору стратегій інноваційного забезпечення сталого розвитку підприємств пропонує структурований підхід до вибору

стратегії, враховуючи як інноваційний потенціал підприємства, так і його зрілість у питаннях сталого розвитку. Вона може служити потужним інструментом для стратегічного аналізу та планування, допомагаючи підприємствам знаходити оптимальний баланс між інноваційною активністю та досягненням цілей сталого розвитку.

Література:

1. Коваленко О.В., Гончарук Т.О. Інноваційні підходи до управління сталим розвитком підприємства в умовах цифрової трансформації. *Економіка та держава*. 2022. № 11 (185). С. 45–61.
2. John Elkington. *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of Twenty-First Century Business*. New Society Publishers, 1998. 407 p.